Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 1ης Αυγούστου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμοί (ΕΟΚ) 3821/85 και (ΕΕ) 165/2014 – Υποχρέωση περιοδικού ελέγχου των ταχογράφων – Εξαίρεση – Άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, και άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου – Διοικητικές κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα – Αίτηση αναιρέσεως – Νέος νόμος που τέθηκε σε ισχύ μετά την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση – Έννοια της "αμετάκλητης καταδίκης"»

Στην υπόθεση C-544/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) με απόφαση της 16ης Αυγούστου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

T.T.,

BAJI Trans s.r.o.

κατά

Národný inšpektorát práce,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο, F. Biltgen, K. Jürimäe, K. Λυκούργο (εισηγητή), I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, N. Jääskinen, Δ. Γρατσία και M. Gavalec, προέδρους τμήματος, E. Regan, J. Passer, Z. Csehi και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: I. Illéssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Σεπτεμβρίου 2024,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι T.T. και BAJI Trans s.r.o., εκπροσωπούμενοι από τους M. Mandzák και M. Pohovej, advokáti, και από την P. Rumanová, advokátka,

– η Národný inšpektorát práce, εκπροσωπούμενη από τον M. Mitterpák, generálny riaditel, και τη L. Štofová, právnička,

– η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Lukáčik καθώς και από τις E. V. Larišová και S. Ondrášiková,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον M. Cherubini, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους P. J. O. Van Nuffel και A. Tokár,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Φεβρουαρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, και του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των T.T. και BAJI Trans s.r.o., αφενός, και της Národný inšpektorát práce (Εθνικής Υπηρεσίας Επιθεώρησης Εργασίας, Σλοβακία), αφετέρου, σχετικά με διοικητικό πρόστιμο που επιβλήθηκε από την υπηρεσία αυτή στον T.T.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο Χάρτης

3 Το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει τα εξής:

«Κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Ούτε επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία ίσχυε κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.»

4 Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη προβλέπει τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους […]»

Ο κανονισμός 3821/85

5 Όπως ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της επίμαχης στην κύρια δίκη παράβασης, το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ 1985, L 370, σ. 1), όπως είχε τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006 (ΕΕ 2006, L 102, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 3821/85), όριζε τα εξής:

«1. Η συσκευή ελέγχου τοποθετείται και χρησιμοποιείται σε οχήματα οδικής μεταφοράς επιβατών ή εμπορευμάτων τα οποία έχουν άδεια κυκλοφορίας κράτους μέλους, εκτός των οχημάτων του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006. […]

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρούν από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού τα οχήματα του άρθρου 13 παράγραφοι 1 και 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006.»

6 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της παράβασης, προέβλεπε τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν εγκαίρως και κατόπιν διαβουλεύσεων με την Επιτροπή τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

Οι διατάξεις αυτές αφορούν, μεταξύ άλλων, την οργάνωση, τη διαδικασία και τα μέσα για τη διενέργεια ελέγχων καθώς και τις κυρώσεις που θα επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων.»

7 Το επιγραφόμενο «Περιοδικοί έλεγχοι», σημείο 3, στοιχείο α′, του τμήματος VI του παραρτήματος I, του εν λόγω κανονισμού, όριζε, κατά τον χρόνο τέλεσης της επίμαχης στην κύρια δίκη παράβασης, τα εξής:

«Περιοδικοί έλεγχοι των συσκευών λαμβάνουν χώρα κάθε δύο έτη τουλάχιστον και δύνανται να πραγματοποιούνται, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των τεχνικών επιθεωρήσεων της καταλληλότητας των οχημάτων.

[…]»

8 Ο κανονισμός 3821/85 καταργήθηκε, από τις 2 Μαρτίου 2016, με το άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΕ) 165/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, για τους ταχογράφους στον τομέα των οδικών μεταφορών, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ 2014, L 60, σ. 1).

Ο κανονισμός 165/2014

9 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 165/2014 ορίζει τα εξής:

«1. Οι ταχογράφοι εγκαθίστανται και χρησιμοποιούνται σε οχήματα οδικής μεταφοράς επιβατών ή εμπορευμάτων για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια κυκλοφορίας από κράτος μέλος και στα οποία εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 561/2006.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρούν από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού τα οχήματα που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006.»

10 Το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι ταχογράφοι υποβάλλονται σε περιοδική επιθεώρηση από εγκεκριμένα συνεργεία. Περιοδικές επιθεωρήσεις διενεργούνται τουλάχιστον ανά διετία.»

11 Το άρθρο 41, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται για τις παραβιάσεις του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν την επιβολή τους, σύμφωνα με τις εθνικές συνταγματικές ρυθμίσεις. Οι εν λόγω κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές, αποτρεπτικές και να μην εισάγουν διακρίσεις, και να είναι σύμφωνες με τις κατηγορίες των παραβάσεων που καθορίζονται στην οδηγία 2006/22/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για καθορισμό ελάχιστων προϋποθέσεων για την εφαρμογή των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 και (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινωνική νομοθεσία όσον αφορά δραστηριότητες οδικών μεταφορών και για την κατάργηση της οδηγίας 88/599/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2006, L 102, σ. 35)].»

12 Κατά το άρθρο 48, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού:

«[Ο παρών κανονισμός, μ]ε την επιφύλαξη των μεταβατικών μέτρων του άρθρου 46, εφαρμόζεται από τις 2 Μαρτίου 2016. […]»

Ο κανονισμός 561/2006

13 Το άρθρο 1 του κανονισμού 561/2006 ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τους κανόνες που διέπουν το χρόνο οδήγησης, τα διαλείμματα και τις περιόδους ανάπαυσης των οδηγών που απασχολούνται στην οδική μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών με σκοπό την εναρμόνιση των όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τρόπων χερσαίων μεταφορών, ιδιαίτερα στον οδικό τομέα, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της οδικής ασφάλειας. Ο παρών κανονισμός στοχεύει επίσης να προωθηθεί η βελτίωση των πρακτικών παρακολούθησης και επιβολής των κανόνων από τα κράτη μέλη και η βελτίωση των πρακτικών εργασίας στον κλάδο των οδικών μεταφορών.»

14 Το άρθρο 3 του κανονισμού απαριθμεί τις κατηγορίες οχημάτων που εκτελούν οδικές μεταφορές στις οποίες δεν εφαρμόζεται ο εν λόγω κανονισμός. Τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για την παράδοση έτοιμου σκυροδέματος δεν περιλαμβάνονται στον εν λόγω κατάλογο.

15 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού απαριθμεί τις κατηγορίες οχημάτων που εκτελούν μεταφορές για τις οποίες, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θίγονται οι στόχοι του άρθρου 1 του κανονισμού 561/2006, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν εξαιρέσεις από τα άρθρα 5 έως 9 του κανονισμού.

16 Όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της επίμαχης στην κύρια δίκη παράβασης, το άρθρο 13, παράγραφος 1, δεν μνημόνευε τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για την παράδοση έτοιμου σκυροδέματος.

17 Ωστόσο, το εν λόγω άρθρο 13, παράγραφος 1, τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/1054 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006, όσον αφορά ελάχιστες απαιτήσεις ως προς τα ανώτατα όρια για τον ημερήσιο και εβδομαδιαίο χρόνο οδήγησης, κατώτατα όρια για τα διαλείμματα και περιόδους ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης, καθώς και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 165/2014, όσον αφορά τον εντοπισμό μέσω ταχογράφων (ΕΕ 2020, L 249, σ. 1).

18 Κατόπιν της τροποποίησης αυτής, η οποία ισχύει από τις 20 Αυγούστου 2020, το ίδιο άρθρο 13, παράγραφος 1, αναφέρει πλέον, στο σημείο ιη ′, τα «οχήματα που χρησιμοποιούνται για την παράδοση έτοιμου σκυροδέματος» μεταξύ των οχημάτων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξαιρέσεων από τα άρθρα 5 έως 9 του κανονισμού 561/2006.

Ο κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95

19 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 1995, L 312, σ. 1), προβλέπει τα εξής:

«1. Για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεσπίζονται γενικοί κανόνες σχετικά με ομοιογενείς ελέγχους, καθώς και με διοικητικά μέτρα και κυρώσεις για τις παρατυπίες βάσει του κοινοτικού δικαίου.

2. Παρατυπία συνιστά κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός των Κοινοτήτων ή προϋπολογισμός διαχειριζόμενος από τις Κοινότητες, είτε με τη μείωση ή ματαίωση εσόδων που προέρχονται από ίδιους πόρους που εισπράττονται απευθείας για λογαριασμό της Κοινότητας, είτε με αδικαιολόγητη δαπάνη.»

20 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Καμία διοικητική κύρωση δεν απαγγέλλεται εάν δεν προβλέπεται από κοινοτική πράξη προγενέστερη της παρατυπίας. Σε περίπτωση μεταγενέστερης τροποποίησης των διατάξεων περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων που περιέχονται σε κοινοτικούς κανόνες, ισχύουν αναδρομικώς οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις.»

Το σλοβακικό δίκαιο

21 Το άρθρο 50, παράγραφος 6, του Ústava Slovenskej republiky (Συντάγματος της Σλοβακικής Δημοκρατίας) ορίζει τα εξής:

«Το αξιόποινο μιας πράξεως εκτιμάται και η ποινή για την πράξη επιβάλλεται σύμφωνα με τον νόμο που ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξεως. Ο μεταγενέστερος νόμος εφαρμόζεται εφόσον είναι ευμενέστερος για τον δράστη.»

22 Το άρθρο 2 του zákon č. 461/2007 Z. z. o používaní záznamového zariadenia v cestnej doprave (νόμου 461/2007 σχετικά με τη χρήση συσκευής ελέγχου στις οδικές μεταφορές), της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, ορίζει τα εξής:

«1. Η επιχείρηση μεταφορών που εκτελεί μεταφορές με λεωφορείο ή οδικές μεταφορές εμπορευμάτων διασφαλίζει την εγκατάσταση συσκευής ελέγχου σε κάθε όχημα που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά επιβατών ή εμπορευμάτων και χρησιμοποιεί φύλλα καταγραφής και κάρτες [οδηγού] για τη λειτουργία της, εκτός αν άλλως ορίζεται κατωτέρω.

2. Η κατά την παράγραφο 1 υποχρέωση της επιχείρησης μεταφορών δεν ισχύει όσον αφορά οχήματα που χρησιμοποιούνται για μεταφορές που διέπονται από ειδικές διατάξεις [παραπομπή στο άρθρο 3 και στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006]».

23 Το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο a, σημείο 1, του zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. z 13. septembra 2007 (νόμου 462/2007 περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας στις μεταφορές και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 125/2006 περί επιθεωρήσεως εργασίας και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 82/2005 περί παράνομης εργασίας και παράνομης απασχολήσεως, και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ορισμένων νόμων, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 309/2007, της 13ης Σεπτεμβρίου 2007) προβλέπει τα εξής:

«Παράβαση διαπράττει ο οδηγός που οδηγεί όχημα χωρίς συσκευή ελέγχου ή με συσκευή ελέγχου η οποία δεν έχει υποβληθεί σε έγκυρο περιοδικό έλεγχο, ή που προβαίνει σε μη ορθή χρήση της συσκευής ελέγχου.»

24 Ο zákon č. 162/2015 Správny súdny poriadok (νόμος 162/2015 περί κώδικα διοικητικής δικονομίας), της 21ης Μαΐου 2015 (στο εξής: ΚΔΔ), τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2016.

25 Το άρθρο 145 του ΚΔΔ ορίζει τα ακόλουθα:

«1) Η κοινοποιηθείσα απόφαση έχει ισχύ δεδικασμένου, εκτός αν ορίζεται άλλως κατωτέρω.

2) Η απόφαση διοικητικού δικαστηρίου αποκτά ισχύ δεδικασμένου μετά τη λήξη της προθεσμίας ενός μηνός από την κοινοποίησή της ή όταν έχει ασκηθεί αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής εντός της ίδιας προθεσμίας, εφόσον η απόφαση αφορούσε:

[…]

c) ένδικη διοικητική προσφυγή σε υπόθεση διοικητικών κυρώσεων,

[…]»

26 Το άρθρο 438, παράγραφος 1, του ΚΔΔ ορίζει τα εξής:

«Κατά των τελεσίδικων αποφάσεων διοικητικού δικαστηρίου μπορεί να ασκηθεί αναίρεση […]»

27 Κατά το άρθρο 440, παράγραφος 1, του ΚΔΔ:

«Η αίτηση αναιρέσεως μπορεί να στηρίζεται μόνο στον λόγο ότι το διοικητικό δικαστήριο, κατά την ενώπιόν του διαδικασία ή με την απόφασή του, παρέβη τον νόμο καθόσον:

a) δεν ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί της διαφοράς,

b) πρόσωπο που μετείχε στη δίκη ως διάδικος στερείτο νομιμοποιήσεως προς τούτο,

c) διάδικος δεν είχε πλήρη ικανότητα να ενεργεί ανεξάρτητα ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και δεν εκπροσωπήθηκε από νόμιμο αντιπρόσωπο ή νόμιμο κηδεμόνα που ενεργεί εξ ονόματός του,

d) το ίδιο ζήτημα έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης με ισχύ δεδικασμένου ή έχει ήδη κινηθεί διαδικασία στην ίδια υπόθεση,

e) η υπόθεση κρίθηκε από δικαστή που έχει εξαιρεθεί ή από διοικητικό δικαστήριο το οποίο δεν είχε νόμιμη σύνθεση,

f) λόγω πλημμελούς διαδικασίας, το διοικητικό δικαστήριο εμπόδισε διάδικο να ασκήσει τα δικονομικά του δικαιώματα, με αποτέλεσμα την προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη,

g) το διοικητικό δικαστήριο αποφάνθηκε βάσει πλάνης περί το δίκαιο,

h) το διοικητικό δικαστήριο αποφάσισε να παρεκκλίνει από την πάγια νομολογία του [Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου],

i) το διοικητικό δικαστήριο δεν συμμορφώθηκε προς τη δεσμευτική νομική κρίση της αναιρετικής απόφασης που εκδόθηκε επί της αιτήσεως αναιρέσεως ή

j) η προσφυγή απορρίφθηκε παρανόμως.»

28 Το άρθρο 454 του ίδιου κώδικα ορίζει τα εξής:

«Η κατάσταση που υφίστατο κατά τον χρόνο δημοσίευσης ή έκδοσης της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως του διοικητικού δικαστηρίου είναι καθοριστική για την απόφαση του [ακυρωτικού δικαστηρίου].»

29 Το άρθρο 462 του ΚΔΔ προβλέπει τα εξής:

«1) Αν, κατόπιν εξετάσεως, το ακυρωτικό δικαστήριο διαπιστώσει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη, αποφασίζει να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και, ανάλογα με τη φύση της, αναπέμπει την υπόθεση στο διοικητικό δικαστήριο για περαιτέρω διαδικασία ή περατώνει τη

διαδικασία, ενδεχομένως διαβιβάζει δε την υπόθεση στην αρμόδια αρχή για να αποφασίσει επ' αυτής.

2) Εάν το ακυρωτικό δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η προσβαλλόμενη απόφαση της διοικητικής αρχής ή το προσβαλλόμενο μέτρο της διοικητικής αρχής δεν συνάδει με τον νόμο και ότι το διοικητικό δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή, μπορεί να τροποποιήσει την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ακυρώνοντας την προσβαλλόμενη απόφαση της διοικητικής αρχής ή το προσβαλλόμενο μέτρο της διοικητικής αρχής και αναπέμποντας την υπόθεση στη διοικητική αρχή για τη συνέχιση της διαδικασίας.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

30 Με διοικητική απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2016, διαπιστώθηκε ότι ο Τ.Τ. παρέβη το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο a, σημείο 1, του νόμου 462/2007 επειδή μετέφερε στις 4 Νοεμβρίου 2015 σκυρόδεμα με όχημα κάτοχος του οποίου ήταν η BAJI Trans και το οποίο ήταν εξοπλισμένο με ταχογράφο που δεν είχε υποβληθεί σε έγκυρο περιοδικό έλεγχο. Για τον λόγο αυτόν, επιβλήθηκε στον Τ.Τ. πρόστιμο ύψους 200 ευρώ.

31 Με απόφαση της 3ης Απριλίου 2017, η Εθνική Υπηρεσία Επιθεώρησης Εργασίας απέρριψε την ιεραρχική προσφυγή του Τ.Τ. κατά της απόφασης της 8ης Δεκεμβρίου 2016.

32 Οι Τ.Τ. και BAJI Trans άσκησαν προσφυγή κατά των εν λόγω διοικητικών αποφάσεων ενώπιον του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακού δικαστηρίου Μπρατισλάβας, Σλοβακία).

33 Με απόφαση της 27ης Μαρτίου 2019, το Krajský súd v Bratislave (περιφερειακό δικαστήριο Μπρατισλάβας) απέρριψε την προσφυγή της BAJI Trans ως απαράδεκτη και την προσφυγή του Τ.Τ. ως αβάσιμη. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η υποχρέωση χρήσης ταχογράφου στα οχήματα οδικών μεταφορών προβλεπόταν στο άρθρο 3 του κανονισμού 3821/85 καθώς και στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του νόμου 461/2007, με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στα άρθρα 3 και 13 του κανονισμού 561/2006 εξαιρέσεων. Ωστόσο, στις εξαιρέσεις αυτές δεν περιλαμβάνονταν τα οχήματα που προορίζονται για τη μεταφορά σκυροδέματος.

34 Στις 15 Ιουλίου 2019 οι Τ.Τ. και BAJI Trans άσκησαν αναίρεση κατά της αποφάσεως της 27ης Μαρτίου 2019 ενώπιον του Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας).

35 Στις 24 Αυγούστου 2020 οι διάδικοι αυτοί κατέθεσαν υπόμνημα με το οποίο υπογράμμιζαν ότι ο κανονισμός 561/2006 είχε τροποποιηθεί με τον κανονισμό 2020/1054. Η τροποποίηση αυτή, η οποία επήλθε μετά την άσκηση της αιτήσεώς τους αναιρέσεως, είχε ως συνέπεια ότι οι πράξεις που τελέσθηκαν στις 4 Νοεμβρίου 2015 έπαυσαν να είναι παράνομες. Ως εκ τούτου, μια τέτοια τροποποίηση θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη, σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 6, του Συντάγματος της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

36 Την 1η Αυγούστου 2021 το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας), ήτοι το αιτούν δικαστήριο, άρχισε την εξέταση όλων των υποθέσεων των οποίων είχε επιληφθεί το διοικητικό τμήμα του Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας) έως τις 31 Ιουλίου 2021, συμπεριλαμβανομένης της αιτήσεως αναιρέσεως των Τ.Τ. και BAJI Trans.

37 Κατά πρώτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η αρχή της lex mitior κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 του Χάρτη, υπογραμμίζοντας συγχρόνως ότι το άρθρο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί μόνον αν η διαφορά της κύριας δίκης αφορά περίπτωση στην οποία κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

38 Δεδομένου ότι οι επίμαχοι στην κύρια δίκη εθνικοί νόμοι θεσπίστηκαν προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι κανονισμοί 3821/85 και 165/2014, συμπεριλαμβανομένης της απορρέουσας από τους κανονισμούς αυτούς υποχρεώσεως θεσπίσεως συστήματος κυρώσεων, το αιτούν δικαστήριο κλίνει προς την άποψη, αφενός, ότι η Εθνική Υπηρεσία Επιθεώρησης Εργασίας εφάρμοσε το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, όταν αποφάνθηκε ότι ο Τ.Τ. είναι ένοχος παραβάσεως και του επέβαλε κυρώσεις και, αφετέρου, ότι το ίδιο το αιτούν δικαστήριο θα εφαρμόσει επίσης το δίκαιο της Ένωσης όταν θα αποφανθεί επί της αιτήσεως αναιρέσεως που εκκρεμεί ενώπιόν του. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί να επιβεβαιώσει το Δικαστήριο την ερμηνεία αυτή.

39 Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, για να πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), τόσο οι διοικητικές αρχές, οι οποίες καλούνται να επιβάλουν ποινικής φύσεως κυρώσεις σε ιδιώτες, όσο και τα δικαστήρια που επιλαμβάνονται προσφυγής πλήρους δικαιοδοσίας κατά των εν λόγω διοικητικών αποφάσεων πρέπει να υποχρεούνται να εφαρμόζουν την αρχή της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου. Το αιτούν δικαστήριο κλίνει προς την άποψη ότι η ίδια συλλογιστική ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη. Εντούτοις, επιθυμεί να βεβαιωθεί ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται τόσο στο πλαίσιο της διαδικασίας που καταλήγει στην επιβολή της διοικητικής κυρώσεως όσο και στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας που αποσκοπεί στον έλεγχο της νομιμότητας της κυρώσεως αυτής.

40 Κατά τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οφείλει, ως ακυρωτικό δικαστήριο, να λάβει υπόψη επιεικέστερο ποινικό νόμο ο οποίος εκδόθηκε μετά την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως η οποία θεωρείται, δυνάμει του εθνικού δικαίου, ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου και κατά της οποίας η BAJI Trans και ο Τ.Τ. άσκησαν αναίρεση.

41 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η αρχή της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου εφαρμόζεται στις ποινικές διαδικασίες εν αναμονή της εκδόσεως αμετάκλητης αποφάσεως, αλλά ουδέποτε έχει αποφανθεί επί του τρόπου με τον οποίο πρέπει να εκτιμάται ο αμετάκλητος χαρακτήρας μιας τέτοιας αποφάσεως.

42 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να λαμβάνει υπόψη, ακόμη και ελλείψει σχετικού αιτήματος, τις θεμελιώδεις αρχές της επιμέτρησης της ποινής, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η αρχή της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου.

43 Εντούτοις, το ίδιο δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι, κατά το σλοβακικό δίκαιο, η αίτηση αναιρέσεως αποτελεί θεωρητικώς έκτακτο ένδικο μέσο, ακριβώς επειδή στρέφεται κατά δικαστικής αποφάσεως με ισχύ δεδικασμένου και, αφετέρου, ότι το αιτούν δικαστήριο δεσμεύεται από τη νομική κατάσταση που υφίστατο κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως αυτής.

44 Τούτου λεχθέντος, επισημαίνει επίσης ότι οι λόγοι αναιρέσεως που προβλέπει το σλοβακικό δίκαιο διατυπώνονται κατά τρόπο ευρύ και καλύπτουν, κατ' αρχήν, όλες τις νομικές και δικονομικές πλημμέλειες. Επιπλέον, ο αναιρεσείων έχει, κατ' αρχήν, δικαίωμα να εκδοθεί απόφαση επί της αιτήσεως αναιρέσεως και να διεξαχθεί προσηκόντως η αναιρετική διαδικασία ευθύς αμέσως μετά τη διαδικασία ενώπιον του κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου.

45 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 51, παράγραφος 1, του [Χάρτη] την έννοια ότι κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης όταν επιβάλλει, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, διοικητική κύρωση λόγω παραβάσεως υποχρεώσεως απορρέουσας από το δίκαιο της Ένωσης ως προς την οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επιβάλλουν κύρωση, όπως στην περίπτωση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 49, παράγραφος 1, του [Χάρτη] και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή lex posterior mitius την έννοια ότι εφαρμόζονται και στην επιβολή κυρώσεων για διοικητικές παραβάσεις, όταν η απόφαση περί καθορισμού της υπαιτιότητας και επιβολής κυρώσεων δεν λαμβάνεται το πρώτον από δικαιοδοτικό αλλά από διοικητικό όργανο, και ότι η ως άνω αρχή εφαρμόζεται εν συνεχεία και κατά τον έλεγχο της αποφάσεως του εν λόγω διοικητικού οργάνου από διοικητικό δικαστήριο;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, έχει το άρθρο 49 του [Χάρτη] και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή lex posterior mitius την έννοια ότι εφαρμόζονται σε εθνική διοικητική ή ένδικη διαδικασία, ανεξαρτήτως του σταδίου στο οποίο βρίσκεται η οικεία διαδικασία;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται το εν λόγω στάδιο; Ειδικότερα, έχουν το άρθρο 49 του [Χάρτη] και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή lex posterior mitius την έννοια ότι εφαρμόζονται στο πλαίσιο διοικητικής δίκης επί αιτήσεως αναιρέσεως, με αποτέλεσμα δικαστήριο, όπως το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky [Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας], το οποίο επιλαμβάνεται κατ' αναίρεση σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό, να πρέπει να λάβει υπόψη νομοθετική μεταβολή ευνοϊκή για τον υπαίτιο διοικητικής παραβάσεως που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας ενώπιον διοικητικού και όχι δικαιοδοτικού οργάνου, η οποία μεταβολή επήλθε μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως του κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου, η οποία έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

46 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη έχει την έννοια ότι κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όταν, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και το άρθρο 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014, επιβάλλει διοικητική κύρωση στον οδηγό οχήματος επειδή παρέβη υποχρεώσεις επιβαλλόμενες από τους εν λόγω κανονισμούς.

47 Προκαταρκτικώς, η Σλοβακική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι τόσο προφανής, ώστε παρέλκει η απάντηση σε αυτό. Στο μέτρο που με την παρατήρηση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι σκοπείται η αμφισβήτηση του παραδεκτού του εν λόγω ερωτήματος, αρκεί να υπομνησθεί ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η απάντηση σε προδικαστικό ερώτημα δεν αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία, το ερώτημα αυτό δεν καθίσταται εντούτοις απαράδεκτο (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Δεκεμβρίου 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, σκέψη 65, και της 11ης Μαΐου 2023, MOMTRADE RUSE, C-620/21, EU:C:2023:395, σκέψη 38).

48 Λαμβανομένης υπόψη της διευκρινίσεως αυτής, από το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, συνάγεται ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

49 Επομένως, τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης μπορούν να εφαρμόζονται σε όλες τις καταστάσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά όχι πέραν των καταστάσεων αυτών (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 19).

50 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, όταν εκπληρώνουν προβλεπόμενη από πράξη του δικαίου της Ένωσης υποχρέωση να προβλέπουν κυρώσεις για τις παραβάσεις που αφορά η πράξη αυτή [πρβλ. αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 27, και της 19ης Οκτωβρίου 2023, G. ST. T. (Αναλογικότητα της ποινής σε περίπτωση προσβολής δικαιώματος σε σήμα), C-655/21, EU:C:2023:791, σκέψη 43].

51 Εν προκειμένω, πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 2020/1054, τόσο ο κανονισμός 3821/85, ο οποίος είχε εφαρμογή κατά την ημερομηνία της παραβάσεως που διέπραξε ο T.T., όσο και ο κανονισμός 165/2014 επέβαλλαν, χωρίς δυνατότητα εξαιρέσεως, την παρουσία ταχογράφου σε οχήματα όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, καθώς και τον περιοδικό έλεγχο του ταχογράφου. Εξάλλου, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και από το άρθρο 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014 προκύπτει ότι οι εν λόγω κανονισμοί υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να επιβάλλουν κυρώσεις για τις παραβάσεις των διατάξεών τους.

52 Επομένως, θεσπίζοντας το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο a), σημείο 1, του νόμου 462/2007 και επιβάλλοντας διοικητικό πρόστιμο στον T.T. για τον λόγο ότι στις 4 Νοεμβρίου 2015 οδηγούσε όχημα μεταφοράς έτοιμου σκυροδέματος χωρίς να τηρήσει τις υποχρεώσεις

περιοδικού ελέγχου του ταχογράφου με τον οποίο έπρεπε να είναι εφοδιασμένο το όχημα αυτό, οι σλοβακικές αρχές εφάρμοσαν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

53 Τούτου λεχθέντος, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά, ειδικότερα, τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων στον Τ.Τ. για την τέλεση τέτοιας παράβασης, πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 2020/1054, μολονότι, βάσει του κανονισμού αυτού σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του νόμου 461/2007, τα οχήματα μεταφοράς έτοιμου σκυροδέματος απαλλάσσονται πλέον, κατά το σλοβακικό δίκαιο, από την υποχρέωση να είναι εφοδιασμένα με ταχογράφο.

54 Ως εκ τούτου, προκειμένου να δοθεί πλήρης απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, μέσω μιας τέτοιας τροποποίησης της σχετικής εθνικής νομοθεσίας, ο Σλοβάκος νομοθέτης επίσης εφάρμοσε το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

55 Συγκεκριμένα, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο Σλοβάκος νομοθέτης έκανε χρήση της ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014 να απαλλάσσει τις κατηγορίες οχημάτων του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό 2020/1054, από την υποχρέωση να φέρουν ταχογράφο.

56 Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν ένα κράτος μέλος λαμβάνει μέτρα στο πλαίσιο διακριτικής ευχέρειας ή εξουσίας εκτιμήσεως που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του καθεστώτος που θεσπίζεται με πράξη του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 13ης Ιουνίου 2017, Florescu κ.λπ., C-258/14, EU:C:2017:448, σκέψη 48, καθώς και της 29ης Ιουλίου 2024, protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, σκέψη 59).

57 Η επίμαχη στην κύρια δίκη διαφορά αφορά, επομένως, εθνική ρύθμιση που εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οπότε οι απαιτήσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στον Χάρτη πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της εν λόγω διαφοράς (πρβλ. απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2024, Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

58 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη έχει την έννοια ότι κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν, αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και το άρθρο 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014, επιβάλλει διοικητική κύρωση στον οδηγό οχήματος επειδή παρέβη υποχρεώσεις επιβαλλόμενες από τους εν λόγω κανονισμούς και, αφετέρου, κάνει χρήση, εν συνεχεία, της ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014 να απαλλάξει ορισμένα οχήματα οδικών μεταφορών από την τήρηση τέτοιων υποχρεώσεων.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

59 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη έχει την έννοια ότι μπορεί να εφαρμοστεί σε διοικητική κύρωση επιβληθείσα βάσει κανόνα ο οποίος, μετά την επιβολή της κύρωσης, τροποποιήθηκε κατά τρόπο ευνοϊκότερο για το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε η κύρωση.

60 Προκαταρκτικώς, υπογραμμίζεται ότι το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη προβλέπει ότι, εάν, μετά την ημερομηνία τέλεσης του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.

61 Επομένως, η διάταξη αυτή καθιερώνει την αρχή της αναδρομικής εφαρμογής του επιεικέστερου ποινικού νόμου, η οποία κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ [πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, Scoppola κατά Ιταλίας (αριθ. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903 § 109].

Ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη

62 Από τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17) που αφορούν το άρθρο 49 αυτού προκύπτει ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται στον ποινικό τομέα.

63 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 52 των προτάσεών του, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τρία κριτήρια είναι κρίσιμα για την εκτίμηση του ποινικού χαρακτήρα μιας κύρωσης, ιδίως για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 49 του Χάρτη. Το πρώτο κριτήριο είναι ο νομικός χαρακτηρισμός της παράβασης κατά το εσωτερικό δίκαιο, το δεύτερο είναι η ίδια η φύση της παράβασης και το τρίτο είναι ο βαθμός αυστηρότητας της κύρωσης η οποία ενδέχεται να επιβληθεί στον παραβάτη (πρβλ. αποφάσεις της 5ης Ιουνίου 2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, σκέψη 37, και της 4ης Μαΐου 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, σκέψη 34).

64 Μολονότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα των κριτηρίων αυτών, εάν το επιβληθέν στον T.T. πρόστιμο έχει ποινικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, εντούτοις το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί προδικαστικής παραπομπής, μπορεί να παράσχει διευκρινίσεις προκειμένου να καθοδηγήσει το εθνικό δικαστήριο στην εκτίμησή του (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαΐου 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, σκέψη 36).

65 Συναφώς, όσον αφορά, κατ' αρχάς, το πρώτο κριτήριο σχετικά με τον νομικό χαρακτηρισμό της παράβασης κατά το εσωτερικό δίκαιο, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη παράβαση θεωρείται διοικητική παράβαση κατά το σλοβακικό δίκαιο.

66 Εντούτοις, η εφαρμογή του άρθρου 49 του Χάρτη εκτείνεται, ακόμη και για παραβάσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως «ποινικές» κατά το εσωτερικό δίκαιο, σε διώξεις και σε κυρώσεις οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν ως έχουσες ποινικό χαρακτήρα βάσει των δύο λοιπών κριτηρίων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης [πρβλ. αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 88, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, σκέψη 49].

67 Εν συνεχεία, όσον αφορά το δεύτερο κριτήριο, που αφορά την ίδια τη φύση της παράβασης, η εφαρμογή του προϋποθέτει να εξακριβωθεί εάν το επίμαχο μέτρο επιδιώκει, μεταξύ άλλων, κατασταλτικό σκοπό, όπερ αποτελεί ίδιον της κύρωσης ποινικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 49 του Χάρτη, χωρίς το γεγονός και μόνον ότι επιδιώκει επίσης προληπτικό σκοπό να μπορεί να αναιρέσει τον χαρακτηρισμό του ως ποινικής κύρωσης. Ειδικότερα, εκ της ίδιας της φύσεώς τους, οι ποινικές κυρώσεις σκοπούν τόσο την καταστολή όσο και την πρόληψη παράνομων συμπεριφορών. Αντιθέτως, μέτρο που περιορίζεται στην αποκατάσταση της ζημίας

την οποία προκάλεσε η οικεία παράβαση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα [αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 89, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, σκέψη 50].

68 Εν προκειμένω, τα διοικητικά πρόστιμα που επισύρει η παράβαση των υποχρεώσεων σχετικά με την παρουσία και τον περιοδικό έλεγχο ταχογράφου επί ορισμένων τύπων οχημάτων φαίνεται να επιδιώκουν σκοπούς τόσο αποτροπής όσο και καταστολής των παραβάσεων αυτών, χωρίς να αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από τις παραβάσεις αυτές.

69 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι το επίμαχο μέτρο δεν αφορά το κοινό εν γένει, αλλά μια ιδιαίτερη κατηγορία αποδεκτών οι οποίοι, επειδή ασκούν δραστηριότητα ρυθμιζόμενη ειδικώς από το δίκαιο της Ένωσης, οφείλουν να πληρούν τις απαιτούμενες από το δίκαιο της Ένωσης προϋποθέσεις, μπορεί να υποδηλώνει ότι το μέτρο αυτό δεν έχει κατασταλτικό σκοπό και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στη διαπίστωση ότι το εν λόγω μέτρο δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, υπό την προϋπόθεση ότι το ίδιο μέτρο περιορίζεται στο να στερήσει από τον αποδέκτη του ορισμένα ειδικά προνόμια που του αναγνωρίζει το δίκαιο της Ένωσης, για τον λόγο ότι η αρμόδια διοικητική αρχή έκρινε ότι δεν πληρούνταν πλέον οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση των εν λόγω προνομίων (πρβλ. απόφαση της14ης Σεπτεμβρίου 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, το επίμαχο στην κύρια δίκη πρόστιμο προδήλως δεν έχει τέτοιο αντικείμενο.

70 Όσον αφορά, τέλος, το τρίτο κριτήριο, σχετικά με τον βαθμό αυστηρότητας της επαπειλούμενης κύρωσης, διαπιστώνεται ότι ο βαθμός αυστηρότητας πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη μέγιστη ποινή που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

71 Εν προκειμένω, υπογραμμίστηκε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι παράβαση όπως αυτή που διέπραξε ο Τ.Τ. τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο ανώτατου ύψους 1 699 ευρώ. Επιπλέον, όπως υπογράμμισε η Σλοβακική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το πρόστιμο αυτό φαίνεται ότι μπορεί να συνοδεύεται από διετή έκπτωση από το δικαίωμα οδήγησης. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν τέτοιες κυρώσεις, εξεταζόμενες στο σύνολό τους, θα μπορούσαν να θεωρηθούν επαρκώς αυστηρές ώστε να είναι δυνατόν να χαρακτηρισθούν ως κατασταλτικές και, ως εκ τούτου, ως έχουσες ποινικό χαρακτήρα.

72 Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η χρήση ταχογράφου που δεν έχει επιθεωρηθεί από εγκεκριμένο συνεργείο συνιστά λίαν σοβαρή παράβαση, δυνάμει του σημείου Η.1. του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 2006/22, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2020/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020 (ΕΕ 2020, L 249, σ. 49). Συγκεκριμένα, το άρθρο 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014 απαιτεί από τα κράτη μέλη να προβλέπουν κυρώσεις που να είναι όχι μόνον αποτελεσματικές, αναλογικές, αποτρεπτικές και μη εισάγουσες διακρίσεις, αλλά και σύμφωνες με τις κατηγορίες των παραβάσεων που καθορίζονται στην οδηγία 2006/22.

73 Αν, ωστόσο, κατόπιν εξετάσεως του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι το πρόστιμο αυτό δεν έχει ποινικό χαρακτήρα και ότι, ως εκ τούτου, το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, κανένας κανόνας του δικαίου της Ένωσης δεν επιβάλλει, εν προκειμένω, την τήρηση της αρχής της lex mitior.

74 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να στηριχθεί στη γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αναδρομικής εφαρμογής της ελαφρύτερης ποινής.

75 Συγκεκριμένα, αφενός, το Δικαστήριο έχει, βεβαίως, αναγνωρίσει την ύπαρξη μιας τέτοιας αρχής, ήδη πριν από την έναρξη ισχύος του Χάρτη, στηριζόμενο στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών (απόφαση της 3ης Μαΐου 2005, Berlusconi κ.λπ., C-387/02, C-391/02 και C-403/02, EU:C:2005:270, σκέψεις 68 και 69). Εντούτοις, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 67 των προτάσεών του, δεν υφίσταται κοινή συνταγματική παράδοση ικανή να στηρίξει την επέκταση της αρχής της lex mitior σε κυρώσεις που δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα.

76 Το συμπέρασμα αυτό επιρρωννύεται από την επιλογή των συντακτών του Χάρτη να περιορίσουν το πεδίο εφαρμογής της αρχής του επιεικέστερου ποινικού νόμου, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, ώστε να καλύπτει μόνον τα μέτρα που εμπίπτουν στον ποινικό τομέα, καθώς και από το γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ περιορίζεται επίσης στα μέτρα αυτά και μόνον.

77 Αφετέρου, το γεγονός ότι το περιεχόμενο της γενικής αρχής που καθιερώνει την αναδρομική εφαρμογή της ελαφρύτερης ποινής περιορίζεται στον ποινικό τομέα δεν τίθεται εν αμφιβόλω από το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95, δυνάμει του οποίου οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να εφαρμόζουν αναδρομικώς, σε συμπεριφορά που συνιστά παρατυπία ικανή να θίξει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις που επήλθαν με διατάξεις περιλαμβανόμενες σε τομεακή ρύθμιση της Ένωσης η οποία επιβάλλει λιγότερο αυστηρές διοικητικές κυρώσεις.

78 Βεβαίως, η διάταξη αυτή προβλέπει την αναδρομική εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που μειώνουν την αυστηρότητα του συστήματος των διοικητικών κυρώσεων, χωρίς το πεδίο εφαρμογής της να περιορίζεται μόνο στις κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα.

79 Τούτου λεχθέντος, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 70 των προτάσεών του, το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε αναγκαίο, με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, να επεκτείνει τη γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αναδρομικής εφαρμογής της ελαφρύτερης ποινής στο σύνολο των διοικητικών κυρώσεων που αφορούν παρατυπίες δυνάμενες να θίξουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού αυτού, ανεξαρτήτως του αν έχουν ή όχι ποινικό χαρακτήρα, μαρτυρεί ακριβώς ότι η αρχή αυτή δεν προορίζεται να εφαρμοστεί, αυτή καθεαυτήν, σε κυρώσεις που δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα.

Ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη

80 Η υποχρέωση εφαρμογής, δυνάμει του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, νόμου μεταγενέστερου της τελέσεως του αδικήματος εξαρτάται από την προϋπόθεση να «προβλεφθεί με [τον] νόμο [αυτόν] ελαφρύτερη ποινή».

81 Η εφαρμογή της διατάξεως αυτής προϋποθέτει, επομένως, διαχρονική διαδοχή νομικών καθεστώτων και βασίζεται στη διαπίστωση ότι η διαδοχή αυτή αντιστοιχεί, στην οικεία έννομη τάξη, σε μια αλλαγή στάσης, ευνοϊκή για τον δράστη του αδικήματος, είτε ως προς τον ποινικό

χαρακτηρισμό των πράξεων που δύνανται να συνιστούν αδίκημα είτε ως προς την ποινή η οποία πρέπει να επιβληθεί για τέτοιο αδίκημα (πρβλ. απόφαση της 24ης Ιουλίου 2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, σκέψη 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

82 Εξάλλου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει ότι το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ δεν διασφαλίζει την αναδρομική εφαρμογή νομοθετικής τροποποίησης ευνοϊκής για τον δράστη του αδικήματος όταν η τροποποίηση αυτή εξηγείται αποκλειστικώς και μόνον από μεταβολή των πραγματικών περιστάσεων, μετά την τέλεση του αδικήματος, με αποτέλεσμα να μην ασκεί επιρροή για την εξέταση του αδικήματος αυτού καθεαυτό (απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Οκτωβρίου 2022, Morck Jensen κατά Δανίας, CE:ECHR:2022:1018JUD006078519 § 52).

83 Εν προκειμένω, όπως υπογραμμίστηκε στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως, στον T.T. επιβλήθηκαν κυρώσεις για την οδήγηση στις 4 Νοεμβρίου 2015 οχήματος παραδόσεως έτοιμου σκυροδέματος, του οποίου ο ταχογράφος δεν είχε υποβληθεί σε έγκυρο περιοδικό έλεγχο.

84 Συναφώς, επισημαίνεται, αφενός, ότι, πριν από την κατάργησή του με τον κανονισμό 165/2014, το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 3821/85, που είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο της επίμαχης στην κύρια δίκη παραβάσεως, επέτρεπε στα κράτη μέλη να εξαιρούν από την εφαρμογή του κανονισμού αυτού τα οχήματα του άρθρου 13, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 561/2006. Η ίδια ευχέρεια εξακολουθεί να αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη από το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014, που εφαρμόζεται από τις 2 Μαρτίου 2016.

85 Αφετέρου, ο κανονισμός 2020/1054 προσέθεσε την κατηγορία των οχημάτων που χρησιμοποιούνται για την παράδοση έτοιμου σκυροδέματος στις κατηγορίες οχημάτων του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006, ήτοι στις κατηγορίες για τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν εξαιρέσεις, η δε τροποποίηση αυτή εφαρμόζεται από τις 20 Αυγούστου 2020.

86 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 78 των προτάσεών του, προσθέτοντας τα οχήματα αυτά σε εκείνα που ήδη μνημονεύονταν στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006, ο κανονισμός 2020/1054 μαρτυρεί αλλαγή στάσης εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης ως προς την ανάγκη να επιβληθεί η παρουσία ταχογράφου στα εν λόγω οχήματα, τα οποία εκτελούν διαδρομές που αφορούν, κατ' αρχήν, αρκετά σύντομες αποστάσεις.

87 Επομένως, μια τέτοια τροποποίηση διακρίνεται από τις περιπτώσεις στις οποίες το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να κρίνει, κατ' ουσίαν, ότι τροποποίηση της εφαρμοστέας νομοθεσίας, μολονότι ήταν ευνοϊκή για τον κατηγορούμενο ή τον καταδικασθέντα, δεν μπορούσε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής lex mitior, για τον λόγο ότι μια τέτοια τροποποίηση δεν ήταν ικανή να μεταβάλει τα στοιχεία που συνιστούν το αδίκημα, αλλά συνιστούσε, όσον αφορά το αδίκημα αυτό, απλή μεταβολή μιας πραγματικής κατάστασης ή δικαιολογούνταν αποκλειστικώς και μόνον από μια νέα αμιγώς οικονομική και τεχνική εκτίμηση του νομοθέτη της Ένωσης η οποία δεν έθετε εν αμφιβόλω την παρατυπία της προγενέστερης συμπεριφοράς του προσώπου στο οποίο επιβλήθηκε η κύρωση (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2016, Paoletti κ.λπ., C-218/15, EU:C:2016:748, σκέψεις 32 έως 36, καθώς και της 7ης Αυγούστου 2018, Clergeau κ.λπ., C-115/17, EU:C:2018:651, σκέψεις 34 έως 40).

88 Επομένως, οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την υποχρέωση εφοδιασμού ορισμένων οχημάτων με ταχογράφο και διασφάλισης του περιοδικού ελέγχου του τροποποιήθηκαν, μετά την παράβαση που διέπραξε ο T.T., κατά τρόπο που θα μπορούσε να είναι ευνοϊκός για αυτόν αν οι

σλοβακικές αρχές αποφάσιζαν, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014, να απαλλάξουν αυτό το είδος οχημάτων από την υποχρέωση εφοδιασμού με ταχογράφο.

89 Το δε άρθρο 2, παράγραφος 2, του νόμου 461/2007 προβλέπει ότι τα οχήματα όλων των κατηγοριών που μνημονεύονται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006 απαλλάσσονται από την υποχρέωση να φέρουν ταχογράφο.

90 Επομένως, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, ο Σλοβάκος νομοθέτης αποφάσισε να κάνει χρήση της ευχέρειας που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014, απαλλάσσοντας αυτοδικαίως όλες τις κατηγορίες οχημάτων που απαριθμούνται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006 από την υποχρέωση να φέρουν ταχογράφο για τους ίδιους λόγους με εκείνους που δέχθηκε ο νομοθέτης της Ένωσης.

91 Κατά συνέπεια, όπως υπογράμμισε η Σλοβακική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο φαίνεται να προκύπτει ότι η κατάργηση, στο σλοβακικό δίκαιο, της υποχρεώσεως εφοδιασμού των οχημάτων που προορίζονται για τη μεταφορά έτοιμου σκυροδέματος με ταχογράφο απηχεί μεταβολή της στάσης του Σλοβάκου νομοθέτη όσον αφορά τη βούληση καταστολής πράξεων όπως αυτές που προσάπτονται στον Τ.Τ., όπερ εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

92 Πρέπει, τέλος, να υπομνησθεί ότι το άρθρο 49 του Χάρτη περιλαμβάνει, τουλάχιστον, τις ίδιες εγγυήσεις με εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, ως όριο ελάχιστης προστασίας (απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Το Δικαστήριο οφείλει, επομένως, να μεριμνήσει ώστε η ερμηνεία στην οποία προβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση να διασφαλίζει ένα επίπεδο προστασίας σύμφωνο προς εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2022, DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

93 Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι απαιτήσεις από τις οποίες το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη εξαρτά ενδεχόμενη εφαρμογή της αρχής της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου, όπως προκύπτουν από τη σκέψη 81 της παρούσας αποφάσεως, διασφαλίζουν, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που παρατίθεται στη σκέψη 82 της παρούσας αποφάσεως, ένα επίπεδο προστασίας της αρχής αυτής το οποίο είναι σύμφωνο προς εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

94 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη έχει την έννοια ότι μπορεί να εφαρμοστεί σε διοικητική κύρωση ποινικού χαρακτήρα επιβληθείσα βάσει κανόνα ο οποίος, μετά την επιβολή της κύρωσης, τροποποιήθηκε κατά τρόπο ευνοϊκότερο για το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε η κύρωση, υπό την προϋπόθεση ότι η τροποποίηση αυτή αντιστοιχεί σε μεταβολή στάσης ως προς τον ποινικό χαρακτηρισμό των πράξεων που τέλεσε το πρόσωπο αυτό ή ως προς την επιβλητέα ποινή.

Επί του τρίτου και του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

95 Με το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη έχει την έννοια ότι δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αιτήσεως αναιρέσεως κατά δικαστικής απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή που ασκήθηκε κατά διοικητικού προστίμου, έχοντος ποινικό χαρακτήρα και εμπίπτοντος στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, υποχρεούται να εφαρμόσει ευνοϊκότερη για το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε το πρόστιμο ρύθμιση, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης δικαστικής απόφασης, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η απόφαση αυτή θεωρείται ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου κατά το εθνικό δίκαιο.

96 Κατά πρώτον, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο κανόνας της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου, που περιέχεται στο άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, έχει εφαρμογή εφόσον δεν έχει απαγγελθεί αμετάκλητη καταδίκη (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, σκέψη 56).

97 Συγκεκριμένα, ο κανόνας αυτός συνεπάγεται ότι, από την ημερομηνία από την οποία κρίθηκε, στην οικεία έννομη τάξη, ότι δεν είναι πλέον αναγκαίο να τιμωρείται ή να τιμωρείται τόσο αυστηρά συγκεκριμένη συμπεριφορά, μια τέτοια μεταβολή εκτιμήσεως πρέπει να εφαρμόζεται αμέσως στο σύνολο των ποινικών διαδικασιών που δεν έχουν ακόμη περατωθεί με αμετάκλητη καταδίκη.

98 Επισημαίνεται ότι η ερμηνεία αυτή του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη συνάδει προς το όριο προστασίας που παρέχει το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η αρχή της αναδρομικότητας του επιεικέστερου ποινικού νόμου, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, επιτάσσει ότι, αν ο ποινικός νόμος που ισχύει κατά τον χρόνο τελέσεως του αδικήματος και οι μεταγενέστεροι ποινικοί νόμοι που εκδόθηκαν πριν από την έκδοση αποφάσεως αμετάκλητου χαρακτήρα είναι διαφορετικοί, ο δικαστής οφείλει να εφαρμόσει τον νόμο του οποίου οι διατάξεις είναι οι ευνοϊκότερες για τον κατηγορούμενο [πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, Scoppola κατά Ιταλίας (αριθ. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903 § 109].

99 Κατά δεύτερον, καίτοι οι κανόνες της ποινικής δικονομίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών εφόσον η Ένωση δεν έχει νομοθετήσει συναφώς, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας, να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης, σεβόμενα τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης (πρβλ. απόφαση της 30ής Απριλίου 2024, Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano, C-178/22, EU:C:2024:371, σκέψη 44).

100 Κατά συνέπεια, καίτοι η εκτίμηση του αμετάκλητου χαρακτήρα της καταδίκης πρέπει να γίνεται βάσει του δικαίου του κράτους μέλους έκδοσης της καταδικαστικής αποφάσεως (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, σκέψη 36), γεγονός παραμένει ότι η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται, για την εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο σε ολόκληρη την Ένωση, καθόσον καθορίζει την έκταση του δικαιώματος που κατοχυρώνει η εν λόγω διάταξη και, κατά συνέπεια, την έκταση των υποχρεώσεων που υπέχουν τα κράτη μέλη από τη διάταξη.

101 Επομένως, όπως υπογράμμισε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 99 των προτάσεών του, το γεγονός ότι μια καταδικαστική απόφαση θεωρείται ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου, δυνάμει του εθνικού δικαίου, δεν είναι καθοριστικό για την εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη από το δικαστήριο που επιλαμβάνεται ενδίκου μέσου κατά της καταδικαστικής αποφάσεως.

102 Συγκεκριμένα, καταδίκη δεν μπορεί να θεωρηθεί αμετάκλητη, κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, όταν μπορεί να προσβληθεί με τακτικό ένδικο μέσο, ήτοι κάθε ένδικο μέσο το οποίο αποτελεί τμήμα της κανονικής πορείας μιας ένδικης διαφοράς και το οποίο, αυτό καθεαυτό, αποτελεί μια δικονομική εξέλιξη την οποία κάθε διάδικος πρέπει ευλόγως να αναμένει (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 1977, Industrial Diamond Supplies, 43/77, EU:C:1977:188, σκέψη 37).

103 Τούτο συμβαίνει όταν ο καταδικασθείς ή η δημόσια αρχή που είναι αρμόδια για τη δίωξη μπορεί να ασκήσει, εντός προθεσμίας καθοριζόμενης από τον νόμο και χωρίς να χρειάζεται να αποδείξει τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, όπως είναι η ανάγκη να διασφαλιστεί, προς το συμφέρον του νόμου, η συνοχή της νομολογίας, ένδικο μέσο για την εξαφάνιση ή τη μεταρρύθμιση της καταδίκης ή της επιβληθείσας ποινής, τούτο δε ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι το ένδικο αυτό μέσο θεωρείται, κατά το εθνικό δίκαιο, ως έκτακτο ένδικο μέσο, όπως, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο και μνημονεύονται στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, συμβαίνει, εν προκειμένω, στο σλοβακικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, για όσο διάστημα η προθεσμία για την άσκηση τέτοιου ένδικου μέσου δεν έχει εκπνεύσει ή δεν έχει εκδοθεί απόφαση επ' αυτού, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απόφαση περί καταδίκης και ποινής έχει εξαλείψει οριστικά την ποινική αξίωση της πολιτείας, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη.

104 Εξάλλου, χωρίς αυτό να έχει αποφασιστική σημασία, το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά καταδικαστικής αποφάσεως συνιστά ένδειξη ότι το εν λόγω ένδικο μέσο αφορά απόφαση η οποία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αμετάκλητη, για τους σκοπούς της εφαρμογής της διατάξεως αυτής.

105 Επομένως, όταν μπορεί να ασκηθεί αναίρεση, υπό τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στη σκέψη 103 της παρούσας αποφάσεως, κατά δικαστικής αποφάσεως, η απόφαση αυτή μπορεί να καταστεί αμετάκλητη, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, μόνον όταν οι διάδικοι έχουν εξαντλήσει το εν λόγω ένδικο μέσο ή έχουν αφήσει να παρέλθει άπρακτη η προθεσμία για την άσκηση τέτοιας αναιρέσεως.

106 Ως εκ τούτου, το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη συνεπάγεται ότι το ακυρωτικό δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να εφαρμόσει υπέρ του δράστη αδικήματος το οποίο τιμωρείται με κύρωση που εμπίπτει στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης ποινική ρύθμιση ευνοϊκή για τον δράστη, ακόμη και αν η ρύθμιση αυτή τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης κατά της οποίας στρέφεται η αίτηση αναιρέσεως.

107 Δεν μπορεί να μεταβάλει το συμπέρασμα αυτό το γεγονός ότι, δυνάμει του εθνικού δικαίου, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μπορεί να αναιρεθεί μόνον εφόσον ενέχει νομική πλημμέλεια ή ότι το ακυρωτικό δικαστήριο οφείλει να αποφανθεί βάσει της καταστάσεως που υφίστατο κατά τον χρόνο εκδόσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 97 της παρούσας αποφάσεως, κάθε δικαστήριο οφείλει να εφαρμόζει υπέρ του δράστη αδικήματος τον ευνοϊκότερο για αυτόν ποινικό νόμο, για όσο διάστημα η καταδίκη του δεν έχει καταστεί αμετάκλητη.

108 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει, αφενός, ότι ο Τ.Τ. άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, εντός της προθεσμίας που τάσσει η σχετική εθνική νομοθεσία, χωρίς να χρειαστεί να αποδείξει τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων και, αφετέρου, ότι το αιτούν δικαστήριο έχει, τουλάχιστον, τη δυνατότητα να αναιρέσει την απόφαση της 27ης Μαρτίου 2019 του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακού δικαστηρίου Μπρατισλάβας).

109 Υπό την επιφύλαξη εξακριβώσεως από το αιτούν δικαστήριο, η απόφαση της 27ης Μαρτίου 2019 του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακού δικαστηρίου Μπρατισλάβας) δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να θεωρηθεί ως «αμετάκλητη καταδίκη», για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη.

110 Επομένως, αν το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι το διοικητικό πρόστιμο το οποίο επιβλήθηκε στον Τ.Τ. έχει ποινικό χαρακτήρα, το δικαστήριο αυτό θα είναι υποχρεωμένο να εφαρμόσει την ευνοϊκότερη γι' αυτόν ρύθμιση, κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη, την οποία συνιστά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του νόμου 461/2007, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τον κανονισμό 2020/1054, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η ρύθμιση αυτή τέθηκε σε ισχύ μετά την απόφαση του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακού δικαστηρίου Μπρατισλάβας), η οποία χαρακτηρίζεται ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου δυνάμει του εθνικού δικαίου. Η υποχρέωση αυτή δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι το αιτούν δικαστήριο υποχρεούται, κατά το εθνικό δίκαιο, να αποφανθεί βάσει της καταστάσεως που υφίστατο κατά τον χρόνο εκδόσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

111 Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, πρέπει να προστεθεί ότι, όταν δεν είναι δυνατή ερμηνεία εθνικής διατάξεως σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο στο οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης να αφήνει ανεφάρμοστη κάθε διάταξη του εθνικού δικαίου αντίθετη προς τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα [αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, σκέψεις 58 και 61, και της 20ής Φεβρουαρίου 2024, X (Μη αιτιολόγηση καταγγελίας), C-715/20, EU:C:2024:139, σκέψη 72].

112 Εν προκειμένω, το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη είναι διατυπωμένο κατά τρόπο σαφή και ακριβή και δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση, οπότε έχει άμεσο αποτέλεσμα.

113 Ως εκ τούτου, αν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι το εσωτερικό του δίκαιο δεν του επιτρέπει να εφαρμόσει τις εγγυήσεις που απορρέουν από το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη στη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιόν του και ότι δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθεί το δίκαιο αυτό κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης, θα υποχρεούται να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την προστασία που απορρέει, για τους πολίτες, από το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη και να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της διατάξεως αυτής, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη εθνική διάταξη.

114 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη έχει την έννοια ότι δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αιτήσεως αναιρέσεως κατά δικαστικής απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή που ασκήθηκε κατά διοικητικού προστίμου, έχοντος ποινικό χαρακτήρα και εμπίπτοντος στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, υποχρεούται, κατ' αρχήν, να εφαρμόσει ευνοϊκότερη για το πρόσωπο

στο οποίο επιβλήθηκε το πρόστιμο εθνική ρύθμιση, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης δικαστικής απόφασης, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η απόφαση αυτή θεωρείται ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου κατά το εθνικό δίκαιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

115 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την έννοια ότι:

κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν, αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, και το άρθρο 41, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 165/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, για τους ταχογράφους στον τομέα των οδικών μεταφορών, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών, επιβάλλει διοικητική κύρωση στον οδηγό οχήματος επειδή παρέβη υποχρεώσεις επιβαλλόμενες από τους εν λόγω κανονισμούς και, αφετέρου, κάνει χρήση, εν συνεχεία, της ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 165/2014 να απαλλάξει ορισμένα οχήματα οδικών μεταφορών από την τήρηση τέτοιων υποχρεώσεων.

2) Το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έχει την έννοια ότι:

μπορεί να εφαρμοστεί σε διοικητική κύρωση ποινικού χαρακτήρα επιβληθείσα βάσει κανόνα ο οποίος, μετά την επιβολή της κύρωσης, τροποποιήθηκε κατά τρόπο ευνοϊκότερο για το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε η κύρωση, υπό την προϋπόθεση ότι η τροποποίηση αυτή αντιστοιχεί σε μεταβολή στάσης ως προς τον ποινικό χαρακτηρισμό των πράξεων που τέλεσε το πρόσωπο αυτό ή ως προς την επιβλητέα ποινή.

3) Το άρθρο 49, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έχει την έννοια ότι:

δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αιτήσεως αναιρέσεως κατά δικαστικής απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή που ασκήθηκε κατά διοικητικού προστίμου, έχοντος ποινικό χαρακτήρα και εμπίπτοντος στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της

Ένωσης, υποχρεούται, κατ' αρχήν, να εφαρμόσει ευνοϊκότερη για το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε το πρόστιμο εθνική ρύθμιση, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης δικαστικής απόφασης, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η απόφαση αυτή θεωρείται ως έχουσα ισχύ δεδικασμένου κατά το εθνικό δίκαιο.

(υπογραφές)